

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กคือทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่จะทำประโยชน์และเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาสังคม แต่ในทางกลับกันก็อาจจะกลายเป็นผู้บ่อนทำลายประเทศชาติในอนาคตได้เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้นานาชาติจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองสิทธิของเด็กในประเทศของตน

เด็กคือผู้ที่เติบโตมาด้วยการเรียนรู้ การขัดเกลาของสังคมรวมไปถึงสิ่งแวดล้อมรอบข้างหากเด็กได้อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีความเข้าใจและพร้อมที่จะสนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมที่ดีเด็กย่อมจะเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตได้ แต่ในทางกลับกันหากเด็กมิได้รับการใส่ใจดูแลและส่งเสริมพัฒนาการไปในทางที่ถูกต้องแต่กลับได้เห็น ได้เรียนรู้ พฤติกรรมหรือตัวอย่างที่ไม่ดี ด้วยความอ่อนเยาว์ของวัย ความไร้เดียงสาและขาดประสบการณ์ชีวิต ที่จะนำมาใช้ในการคิดและตัดสินใจที่จะเลือกว่า พฤติกรรมหรือตัวอย่างเช่นใดควรเอะี่ยงอย่างนั้นเองที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กหันไปมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากทางที่ถูกที่ควรหรือก็คือการกระทำผิดกฎหมายบ้านเมือง เช่น การเสพยาเสพติด การลักขโมย การทำร้ายร่างกาย ฯลฯ และด้วยพฤติกรรมดังกล่าวเด็กต้องตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาเพราะสิ่งเหล่านั้นผิดและขัดต่อกฎหมายของรัฐ เป็นสาเหตุให้เด็กต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นผู้ต้องหา โดยสิทธิขั้นพื้นฐานสิทธิหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นจะต้องได้รับการคุ้มครองคือสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน

เนื่องจากในปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร (Information Age) ประชาชนมีความต้องการใคร่รู้ถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นสังคมอยู่ตลอดเวลา ทำให้อาชีพสื่อมวลชนอันเป็นอาชีพที่มีหน้าที่เสนอข้อมูลข่าวสารแก่สังคม ต้องแข่งขันกันเพื่อนำเสนอข่าวให้เป็นที่น่าสนใจแก่ประชาชนอยู่เสมอ สื่อมวลชนในยุคปัจจุบันจึงพยายามนำเสนอภาพ เนื้อหาและรูปแบบของข่าวอย่างรุนแรงจนบางครั้งสร้างความเข้าใจผิดแก่ประชาชน ซึ่งปัญหาของเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องหนึ่งที่สังคมให้ความสนใจอย่างมาก การที่สื่อมวลชนเสนอข่าวเกี่ยวกับปัญหาของเด็กและเยาวชนนั้น

มีผลดีในการทำให้สังคมตระหนักและทราบถึงปัญหาและส่งเสริมประชาชนในการให้ความสำคัญที่จะปกป้อง ดูแลและคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชน แต่อย่างไรก็ตามการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารของเด็กและเยาวชนนั้นเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน อันอาจส่งผลกระทบในทางร้ายต่อเด็กและเยาวชนได้ โดยเฉพาะในกรณีที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชน เมื่อรวมกับการเปิดเผยข้อมูลในคดีอาญาของผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชนโดยเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีอาญา¹ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคดี ภาพของผู้ต้องหา² หรือคนในครอบครัว ชื่อ ประวัติต่างๆ จากการแถลงข่าว ทำให้สัมภาษณ์ของผู้เสียหาย ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือแม้กระทั่งของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีอาญา รวมไปถึงทำให้การของผู้ต้องหาจากการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวนั้นอาจจะเริ่มตั้งแต่เด็กหรือเยาวชนถูกนำตัวเข้ามาอยู่ในอำนาจรัฐ โดยการจับกุม³ การสอบสวน⁴ ตลอดจนการดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีในชั้นศาล จนเป็นเหตุให้สังคมรู้จักตัวตนหรือครอบครัวของเด็กหรือเยาวชนนั้นและเมื่อพิจารณาถึงช่องทางการสื่อสารในปัจจุบันที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ทั้งทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์และสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ จึงเป็นการง่ายที่ประชาชนในสังคมจะสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวได้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว อันจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อเด็กและเยาวชนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เช่นทำให้เกิดความอับอาย เกิดอันตราย ถูกคุกคาม ถูกขู่เข็ญ เกิดความวิตกกังวลหรือส่งผลร้ายอื่นๆ แก่เด็กและเยาวชนในอนาคตด้วยและรวมไปถึงการที่สื่อมวลชนมีอำนาจและอิทธิพลที่จะชี้นำต่อผู้รับข้อมูลข่าวสาร ทำให้อาจถูกตัดสินพิพากษาจากสังคมโดยที่ยังไม่ผ่านการพิสูจน์จนสิ้นข้อสงสัยว่าผู้ถูกล่าหาลเป็นผู้กระทำความผิดจริง ส่งผลโดยตรงต่อการที่เด็กและเยาวชนที่ตกเป็นผู้ต้องหากลายเป็นตราบาปที่ติดตัวไปจนตลอดชีวิตและทำให้ไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุขหลังจากที่ได้ผ่านขั้นตอนการแก้ไขความประพฤติ ซึ่งถือเป็นเจตนารมณ์ที่สำคัญของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน

¹ คมชัดลึก. (2551,29 กรกฎาคม). “จับนร.หญิงม.ดันฝ่ากไฟล์เพลงลามกผ่านเว็บไซต์.” *คมชัดลึก*. หน้า 1.

² โอเอ็นเอ็น. (2555). ดร.ใช้ 10 ล้อปิดแถมมิตรสัมพันธ์จับ 48 แว่น-ฉีม่วง 4 ราย. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2556, จาก <http://www.yanchaow.com/10-48-4-view1102.aspx>

³ เติลนิวส์. (2555). ดศ.รวบหญิงสาวอายุ 17 ปี ค้าประเวณี 4 ราย ในโรงแรมกลางกรุง. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2556, จาก <http://news.tlcthai.com/news/49544.html>

⁴ เติลนิวส์. (2555). จับแก๊งเด็กแสบ รุมตี-ปล้นเหยื่อคืนเดียว 7 ครั้ง. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2556, จาก <http://www.dailynews.co.th/crime/177932>.

ปัญหาในการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอันเป็นส่วนหนึ่งของการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น เป็นปัญหาที่นานาประเทศให้ความสนใจและมุ่งที่จะให้ความคุ้มครอง อันจะเห็นได้จาก การบัญญัติหลักประกันสิทธิส่วนบุคคลไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน⁵ ได้วางหลักไว้ว่าสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลจะถูกแทรกสอดโดยพลการมิได้ ซึ่งหลักการดังกล่าวได้ถูกกล่าวถึงอีกครั้งในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966⁶ และแม้บุคคลนั้นจะเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดทางอาญาก็ตาม สิทธิส่วนบุคคลของบุคคลนั้นก็มิอาจถูกละเมิด เพราะเหตุที่ผู้นั้นตกเป็นผู้ต้องหาได้ ยิ่งในกรณีที่ผู้ต้องหานั้นเป็นเด็กและเยาวชนแล้ว จะต้องได้รับการปฏิบัติที่เป็นพิเศษมากขึ้น โดยต้องได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับวัยและสถานะทางกฎหมาย⁷ ซึ่งในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 40 ได้วางหลักการปฏิบัติต่อเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดคือเด็กที่ถูกกล่าวหาหรือถูกถือว่าฝ่าฝืนกฎหมายอาญา จะต้องได้รับการปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับการส่งเสริมความสำนึกในศักดิ์ศรีและคุณค่าของเด็กต้องคำนึงถึงอายุของเด็กโดยส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคมและการมีบทบาทในเชิงสร้างสรรค์ของเด็กในสังคมและจะไม่มีเด็กคนใดถูกกล่าวหาในการกระทำซึ่งไม่ต้องห้ามตามกฎหมายแต่ถ้าถูกกล่าวหาว่าฝ่าฝืนกฎหมายอาญาจะต้องได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่ามีความผิด⁸ รวมทั้งต้องมีการส่งเสริมให้ตรากฎหมายกำหนดกระบวนการพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานซึ่งใช้เป็นการเฉพาะกับเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นได้วางหลักเกณฑ์ในเรื่องกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับเด็กไว้อย่างดียิ่ง รวมทั้งได้มีมติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ 40/2533 ให้ประเทศต่างๆ ปฏิบัติตามกฎหมายแห่งกรุงปักกิ่ง (The Beijing Rules) อันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน⁹

ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ในปี พ.ศ. 2491 และได้ลงนามเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในปี พ.ศ. 2535 ซึ่งต่อมาได้นำหลักการ

⁵ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Right 1948) ข้อที่ 12.

⁶ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 17.

⁷ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 10.

⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2553 มาตรา 39.

⁹ วิชา มหาคุณ. (2537, กันยายน-ตุลาคม). “สิทธิเด็กกับกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวแก่เด็กและเยาวชน.”

ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity)¹⁰ และหลักในการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล¹¹ มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิดังกล่าวว่าจะต้องได้รับการคุ้มครองจากรัฐ แม้ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายก็ตาม แต่คุณค่าที่มีลักษณะเฉพาะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ยังดำรงอยู่ถึงแม้บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะสร้างความเสื่อมเสียให้แก่ตนเอง เพราะการใช้เสรีภาพที่ทำให้เกิดความอับอายและสร้างความเสื่อมเสียให้กับตนเองเช่นนั้น ย่อมเป็นเครื่องพิสูจน์ว่ามนุษย์นั้นมีศักดิ์ศรีเป็นของตัวเอง¹² ดังนั้นในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ย่อมหมายถึงรวมถึงมนุษย์ผู้ใดกระทำความผิดด้วย

ประเทศไทยเริ่มมีกฎหมายที่กำหนดวิธีการพิเศษสำหรับเด็กและเยาวชนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475¹³ แต่วิธีการพิเศษเหล่านั้น เป็นการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนหลังจากศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วเท่านั้น ซึ่งสำหรับวิธีการพิเศษที่จะปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในระหว่างถูกจับกุมและระหว่างพิจารณาคดีนั้น ได้ถูกบัญญัติไว้ครั้งแรกในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และปรากฏเรื่อยมาทั้งในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 อันแสดงให้เห็นว่า แม้จะมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมาย แต่เจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งจะคุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนนั้นยังคงไม่เปลี่ยนแปลง หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติเป็นเพียงเหตุผลในการยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับเดิมเท่านั้น¹⁴

ปรัชญาหรือเจตนารมณ์สำคัญของกฎหมายสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทยคือ ในคดีอาญานั้นมุ่งคุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน ซึ่งควรได้รับการฝึกอบรมสั่งสอนและสงเคราะห์ ให้กลับตนเป็นพลเมืองที่ดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษและในการพิจารณาคดีนั้นให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพและภาวะแห่งจิตของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งแตกต่างกันเป็น คนๆ ไปและลงโทษหรือเปลี่ยนโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็ก

¹⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2553 มาตรา 4.

¹¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2553 มาตรา 35.

¹² บรรเจิด สิงคะเนติ. (2547). *หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ*. หน้า 109.

¹³ พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2475 บัญญัติให้ศาลมีอำนาจให้ส่งตัวเด็กและเยาวชนที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์บังคับ คือ อายุไม่เกิน 15 ปี ที่ไม่ได้เข้าในโรงเรียนระดับประถมศึกษาโดยปราศจากเหตุผลอันสมควรไปไว้ยังโรงฝึกอาชีพได้.

¹⁴ อัจฉริยา ชูตินันท์ ก (2552). *กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็ก เยาวชน และคดีครอบครัว*. หน้า 34-35.

หรือเยาวชนและพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน¹⁵ จากปรัชญาและเจตนารมณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญในการส่งตัวเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับคืนสู่สังคมและใช้ชีวิตในฐานะพลเมืองดีได้อย่างปกติสุข ซึ่งในการที่จะบรรลุถึงเจตนารมณ์ดังกล่าวแล้ว นอกจากขั้นตอนในการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนแล้ว ขั้นตอนที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันคือการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนเพื่อมิให้เกิดตราบาปอันจะเป็นอุปสรรคสำคัญในการกลับคืนสู่สังคมและใช้ชีวิตอย่างปกติสุขนั่นเอง

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ซึ่งเริ่มคุ้มครองตั้งแต่เด็กและเยาวชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่นการห้ามมิเจ้าพนักงานผู้จับกุมหรือสอบสวนจัดให้มีหรืออนุญาตให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน¹⁶ การห้ามมิให้ผู้ใดเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ของเด็กและเยาวชนและผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งปรากฏในทางสอบสวน¹⁷ หากฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว ผู้ฝ่าฝืนก็ต้องได้รับโทษทางอาญาตามที่กฎหมายกำหนด¹⁸ แต่อย่างไรก็ดีแม้กฎหมายฉบับนี้จะให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนไว้อย่างครอบคลุมแต่ก็ยังมีจุดบกพร่องอยู่ทั้งการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากการบัญญัติข้อยกเว้นของกฎหมายที่อนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนนั้นขาดความชัดเจนและมีขอบเขตที่กว้างจนเกินไป

ในชั้นจับกุมนั้นแม้จะมีการห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมเด็กและเยาวชน พนักงานสอบสวนจัดให้มี อนุญาตให้มีหรือยินยอมให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนก็ตาม แต่กฎหมายได้บัญญัติข้อยกเว้นอนุญาตให้กระทำได้หากเป็นไปได้หากเป็นไปได้เพื่อประโยชน์ในทางสอบสวน ซึ่งมีขอบเขตการใช้ที่กว้างขวาง ไม่มีการกำหนดหรือนิยามไว้ว่า เพียงใดจึงเป็น

¹⁵ วรวิทย์ ฤทธิพิศ. (2553). หลักกฎหมายการดำเนินคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว. หน้า 19.

¹⁶ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 76.

¹⁷ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 130.

¹⁸ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 192.

ประโยชน์ต่อการสอบสวนและไม่มีภาระบุคคลผู้ที่มีอำนาจพิจารณาตรวจสอบว่ากรณีเช่นนั้นมีความจำเป็นและได้สัดส่วนหรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบกับความเสียหายในด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั้น

ในการคุ้มครองในชั้นสอบสวนซึ่งมีอยู่หลายขั้นตอนด้วยกันไม่ว่าจะเป็นการสอบปากคำ การทำแผนประกอบคำรับสารภาพ ตลอดจนการรายงานผลการสอบสวนจากพนักงานสอบสวน ซึ่งห้ามมิให้มีการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลต่างๆ ซึ่งปรากฏในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนของผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชนรวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง¹⁹ นั้นได้มีข้อยกเว้นว่า

1. หากเป็นไปเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดยได้รับอนุญาตจากศาลก็สามารถเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวได้ ซึ่งในข้อที่เกี่ยวกับประโยชน์เพื่อการศึกษา นั้นเป็นข้อยกเว้นที่เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่สังคมและมีขอบเขตการใช้ที่ชัดเจนและการที่จะได้รับอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลตามข้อยกเว้นดังกล่าวได้นั้น ก็ต้องเป็นไปตามคำสั่งศาลเท่านั้นจึงเป็นทั้งการจำกัดขอบเขตของการใช้และการพิจารณาอนุญาตที่มีประสิทธิภาพ

2. กรณีของข้อยกเว้นที่เป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในทางราชการนั้น ก็เป็นเช่นเดียวกับข้อยกเว้นในชั้นจับกุมที่มีขอบเขตการใช้ที่กว้างขวางและไม่มีภาระบุคคลผู้ที่มีอำนาจพิจารณาและอนุมัติไว้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน

นอกจากปัญหาความชัดเจนและขอบเขตของการอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนแล้ว หากพิจารณาถึงความสามารถยับยั้งและข่มขู่ของกฎหมาย โดยพิจารณาจากอัตราโทษ สัดส่วนความเหมาะสมแล้วจะพบว่าบทกำหนดโทษของกฎหมายฉบับนี้ ที่กำหนดโทษของผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติในการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนเพียงจำคุกไม่เกิน 1 ปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท²⁰ หรือทั้งจำทั้งปรับ อันเป็นบทกำหนดโทษที่ไม่อาจใช้ยับยั้ง (Deterrence) ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดกระทำความผิดซ้ำหรือเพื่อให้สาธารณชนตระหนักถึงการกระทำความผิดและมีความระมัดระวัง อันเป็นการช่วยลดปัญหาอาชญากรรม²¹ หรือก็คือไม่ทำให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทบสิทธิส่วนบุคคลอันเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในทางส่วนตัว (Right of Privacy) ของเด็กและเยาวชนที่ตก

¹⁹ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 130.

²⁰ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 192.

²¹ ประธาน วัฒนาวณิชย์. (2546). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา*. หน้า 361.

เป็นผู้ต้องหาแต่อย่างใด เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วก็ไม่อาจตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในการลงโทษได้อย่างแท้จริง แต่กลับกลายเป็นการตอกย้ำจากภาคสังคมและเพิ่มตราบาปไม่ใช่เพียงต่อเด็กและเยาวชนเท่านั้นยังรวมไปถึงคนในครอบครัวด้วยเสมอ²²

เมื่อพิจารณาทั้งจากปัญหาความชัดเจนและขอบเขตของการอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนและปัญหาเกี่ยวกับบทกำหนดโทษ ส่งผลให้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้และการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้

ดังนั้นจึงเห็นควรที่จะได้มีการศึกษาวิเคราะห์กฎหมายในเรื่องการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นของเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนที่มีในปัจจุบันให้ละเอียดและศึกษาไปถึงกฎหมายของต่างประเทศประกอบกันเพื่อจะได้ทราบถึงช่องโหว่ของกฎหมายและได้ข้อสรุปอันเป็นแนวทางในการเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลให้สมบูรณ์และรัดกุมยิ่งขึ้นเพื่อวางขอบเขตของการเปิดเผยข้อมูลในคดีอาญาของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องตามเหตุผลและความจำเป็นเพิ่มเติมบทกำหนดโทษให้ได้สัดส่วนและมีความเหมาะสม สามารถข่มขู่และยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดได้เพื่อตอบสนองและตรงตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมายหรือก็คือพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีตามหลักสากลและมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

2. เพื่อศึกษาขอบเขต วิธีการ ปัญหาและผลกระทบจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ตลอดจนสัดส่วนและความเหมาะสมของโทษที่ได้รับต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและ

²² อัจฉริยา ชูตินันท์ ข (2555, มิถุนายน-สิงหาคม). “พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.” วารสารนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 159.

ชั้นสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ขอบเขตและบทกำหนดโทษของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในประเทศแคนาดาและประเทศออสเตรเลีย

4. เพื่อศึกษาหาแนวทางการแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับขอบเขตและบทกำหนดโทษของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย เพื่อการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนของประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 76 และมาตรา 130 กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนและกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนไว้ในมาตรา 192 แต่จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในเรื่องการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนนั้น พบว่ามีการละเมิดสิทธิดังกล่าวจากการเปิดเผยข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่รัฐ การรายงานข่าวของสื่อมวลชน รวมไปถึงการเผยแพร่ข้อมูลเป็นวงกว้างโดยอาศัยสื่อสังคมออนไลน์

ผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนจึงมิได้รับความคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยมีสาเหตุมาจากความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับขอบเขตการอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ประกอบกับบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนนั้นไม่ได้สัดส่วนกับความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการข่มขู่หรือยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดหรือลดการกระทำความผิดซ้ำ จึงควรมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายโดยกำหนดขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนให้มีความชัดเจน มีบทกำหนดโทษที่ได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา ตลอดจนกำหนดวิธีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม เป็นธรรมและเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อการคุ้มครองสวัสดิภาพและสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ทั้งนี้เพื่อสนองตอบต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ได้อย่างแท้จริง

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ซึ่งกระบวนการในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนแบ่งออกเป็นสองกรณี คือ การจับกุมตัวเด็กหรือเยาวชน และการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้น อันเป็นเรื่องที่ควรได้รับการคุ้มครองจากการถูกละเมิดโดยหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน โดยขอบเขตการศึกษาเริ่มจากการศึกษาถึงแนวคิดและในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน ความหมายและขอบเขตของข้อมูลส่วนบุคคลอันได้มาระหว่างการดำเนินคดีทางอาญาในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน เฉพาะกรณีของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน หลักเกณฑ์การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ตลอดจนมาตรฐานในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนตามมาตรฐานสากลเพื่อนำมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เฉพาะในส่วนการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนเท่านั้น เพื่อแก้ไขให้มีเหมาะสมและสามารถคุ้มครองผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ด้วยบทกฎหมาย หนังสือคำอธิบาย เอกสารประกอบการสัมมนา บทความในวารสารกฎหมาย บทความในวารสารอื่น ตลอดจนเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศและต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี มาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน
2. ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนต่อผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนและปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนของประเทศไทย
3. ทำให้ทราบถึงขอบเขตและบทกำหนดโทษของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในประเทศแคนาดาและประเทศออสเตรเลีย

4. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เพื่อกำหนดขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนในประเทศไทย ตลอดจนบทกำหนดโทษที่มีสัดส่วนเหมาะสมกับความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา และบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพในขณะเดียวกันก็สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้